

wpłynęło 19.07.2017

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 2017-07-10

DPPI-WP.4080.178.2016.MTR

DECYZJA

Na podstawie art. 22a ust. 1 i ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 z późn. zm.), w związku z art. 337 ust. 6 pkt. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 z późn. zm.), dalej „ustawa o systemie oświaty”, po rozpatrzeniu wniosku Fundacji Instytut Edukacji Ekonomicznej im. Ludwiga von Misesa, pl. Strzelecki 20, 50-224 Wrocław, złożonego w dniu 19 sierpnia 2016 r.

odmawiam dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika „Wolna przedsiębiorczość. Podręcznik do nauki podstaw przedsiębiorczości”, autorzy: Mateusz Machaj i Robert Gwiazdowski.

Uzasadnienie

Fundacja Instytut Edukacji Ekonomicznej im. Ludwiga von Misesa, pl. Strzelecki 20, 50-224 Wrocław (dalej jako „Wydawnictwo”) złożyła w dniu 19 sierpnia 2016 r. do Ministra Edukacji Narodowej wniosek o dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika „Wolna przedsiębiorczość. Podręcznik do nauki podstaw przedsiębiorczości”, autorzy: Mateusz Machaj i Robert Gwiazdowski. Podręcznik miał być przeznaczony do nauczania przedmiotu *Podstawy przedsiębiorczości* w szkołach ponadgimnazjalnych (liceum ogólnokształcącym i technikum).

Na podstawie § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. z 2014 r., poz. 909, dalej jako „rozporządzenie”) Minister Edukacji Narodowej pismem z dnia 26 sierpnia 2016 r. wskazał następujących rzeczoznawców do sporządzenia opinii merytoryczno-dydaktycznych o podręczniku: prof. dr. hab. A. N. i dr. D. S., a do sporządzenia opinii językowej dr. I. B.

Rzeczoznawcy: prof. dr. hab. A. N., dr D. S. i dr I. B. są wpisani na listę rzeczoznawców do spraw podręczników do kształcenia ogólnego prowadzoną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Podręcznik otrzymał: negatywną opinię merytoryczno-dydaktyczną dr. D. S. (opinia z dnia 28 września 2016 r.), pozytywną opinię merytoryczno-dydaktyczną prof. dr. hab. A. N. (opinia z uwagami z dnia 1 października 2016 r., opinia bez uwag z dnia 4 kwietnia 2017 r.) i pozytywną

opinię językową dr I [REDACTED] B [REDACTED] (opinia pozytywna z uwagami z dnia 6 marca 2017 r., pozytywna opinia językowa końcowa z dnia 4 kwietnia 2017 r.).

Na podstawie § 10 ust. 1 rozporządzenia pismem z dnia 27 marca 2017 r. Minister Edukacji Narodowej do sporządzenia dodatkowej opinii merytoryczno-dydaktycznej wskazał rzeczoznawcę dr. hab. A [REDACTED] S [REDACTED].

Dr hab. A [REDACTED] S [REDACTED] wydał negatywną dodatkową opinię merytoryczno-dydaktyczną.

Pismem z dnia 20 kwietnia 2017 r. Wydawnictwo zostało poinformowane o przysługującym prawie wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji co do materiałów zebranych w toku postępowania o dopuszczenie do użytku szkolnego ww. podręcznika, zgodnie z art. 10 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego.

Strona skorzystała z przysługującego jej prawa i pismem z dnia 26 kwietnia 2017 r. ustosunkowała się do materiałów zebranych w toku postępowania w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika „Wolna przedsiębiorczość. Podręcznik do nauki podstaw przedsiębiorczości” oraz wniosła o wyznaczenie dodatkowego rzeczoznawcy merytoryczno-dydaktycznego.

Pismem z dnia 11 maja 2017 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej zwróciło się do dr. hab. A [REDACTED] S [REDACTED] o ustosunkowanie się do komentarza wydawcy do szczegółowych uwag przedstawionych w negatywnej dodatkowej opinii merytoryczno-dydaktycznej oraz o podanie przykładów nadmiernej komplikacji przedstawianych w podręczniku zjawisk i procesów.

Dr hab. A [REDACTED] S [REDACTED] pismem złożonym w dniu 30 maja 2017 r. ustosunkował się do komentarza dotyczącego wykonanej opinii merytoryczno-dydaktycznej, a pismem złożonym w dniu 6 czerwca 2017 r. wskazał przykłady nadmiernej komplikacji przedstawianych w podręczniku zjawisk i procesów.

Pismem z dnia 7 czerwca 2017 r. Wydawnictwo zostało poinformowane o przysługującym prawie wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji co do materiałów zebranych w toku postępowania o dopuszczenie do użytku szkolnego ww. podręcznika, w związku z przesłanymi przez dr. hab. A [REDACTED] S [REDACTED] odpowiedziami na pismo Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 11 maja 2017 r., zgodnie z art. 10 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego.

Strona nie skorzystała z przysługującego jej prawa.

Po zbadaniu materiału dowodowego oraz analizie stanu faktycznego i prawnego w przedmiotowym zakresie należy stwierdzić, co następuje:

Zgodnie z art. 22a ust. 1 i ust. 7 ustawy o systemie oświaty minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w drodze decyzji administracyjnej, dopuszcza do użytku szkolnego podręczniki. Podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego, jeżeli uzyskał pozytywne opinie rzeczoznawców wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania spośród rzeczoznawców wpisanych na listę rzeczoznawców prowadzoną przez tego ministra.

Stosownie do postanowień § 6 ust. 1 rozporządzenia warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika przeznaczonego do kształcenia ogólnego jest uzyskanie trzech pozytywnych opinii, sporządzonych przez rzeczoznawców, o których mowa w § 11 ust. 1 rozporządzenia, w tym:

- 1) dwóch opinii merytoryczno-dydaktycznych, zawierających szczegółową ocenę poprawności pod względem merytorycznym i szczegółową ocenę przydatności dydaktycznej, w tym ocenę materiału ilustracyjnego,
- 2) jednej opinii językowej, zawierającej szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym, w tym ocenę tekstów zamieszczonych w materiale ilustracyjnym oraz ocenę komunikatywności tekstu podręcznika.

Zgodnie z art. 22a o ust. 3 ustawy z o systemie oświaty podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego, jeżeli:

- 1) zawiera usystematyzowaną prezentację treści nauczania z zakresu danych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym, ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego
- 2) nie zawiera:
 - a) pytań, poleceń, zadań i ćwiczeń wymagających uzupełniania w podręczniku - w przypadku podręcznika w postaci papierowej,
 - b) odwołań i poleceń wymagających korzystania z opracowanych przez określonego wydawcę dodatkowych materiałów dydaktycznych przeznaczonych dla ucznia;
- 3) nie zawiera materiałów i treści o charakterze reklamowym;
- 4) spełnia szczegółowe warunki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 22a w.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia podręcznik przeznaczony do kształcenia ogólnego zawiera usystematyzowaną prezentację wszystkich lub wybranych treści nauczania z zakresu danych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym, ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz:

- 1) jest poprawny pod względem merytorycznym, dydaktycznym, wychowawczym i językowym, w szczególności:
 - a) uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej, w tym metodycznej;
 - b) jest przystosowany do danego poziomu kształcenia, zwłaszcza pod względem stopnia trudności, formy przekazu, właściwego doboru pojęć, nazw, terminów i sposobu ich wyjaśniania;
 - c) zawiera materiał rzeczowy i materiał ilustracyjny, odpowiedni do przedstawianych treści nauczania;
 - d) ma logiczną konstrukcję;
- 2) zawiera zakres materiału rzeczowego i materiału ilustracyjnego odpowiedni do liczby godzin przewidzianych w ramowym planie

- nauczania na zajęcia z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej oraz zajęcia z zakresu danego języka obcego nowożytnego, w klasach I-III szkoły podstawowej, lub na dane zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia ogólnego w klasach IV-VI szkoły podstawowej, w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej;
- 3) zawiera propozycje działań edukacyjnych aktywizujących i motywujących uczniów;
 - 4) umożliwia uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycie umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;
 - 5) określa zakres kształcenia: podstawowy lub rozszerzony - w przypadku szkoły ponadgimnazjalnej;
 - 6) zawiera treści zgodne przepisami prawa, w tym ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi;
 - 7) ma przejrzystą szatę graficzną;
 - 8) nie zawiera opisu sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 lit. b i c ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, oraz zadań egzaminacyjnych wykorzystanych w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzianu i egzaminów;
 - 9) w przypadku pytań, poleceń, zadań i ćwiczeń zawartych w podręczniku w postaci papierowej, wymagających udzielenia przez ucznia pisemnej odpowiedzi - zawiera informację, że odpowiedzi tej nie należy umieszczać w podręczniku; miejsca w zadaniach i ćwiczeniach, które powinny być wypełnione przez ucznia, są zaciemnione i przedstawione w sposób uniemożliwiający uczniowi wpisanie odpowiedzi w tym miejscu.

Organ prowadzący postępowanie stwierdza, że opinie merytoryczno-dydaktyczne rzeczoznawców zostały sporządzone zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników, tzn. opinie merytoryczno-dydaktyczne zawierają szczegółową ocenę poprawności pod względem merytorycznym i szczegółową ocenę przydatności dydaktycznej, w tym ocenę materiału ilustracyjnego, a opinia językowa zawiera szczegółową ocenę poprawności pod względem językowym, w tym ocenę tekstów zamieszczonych w materiale ilustracyjnym oraz ocenę komunikatywności tekstu podręcznika. Wszystkie opinie zostały sporządzone w wyznaczonych rzeczoznawcom zakresach i zawierają szczegółową ocenę poprawności podręcznika. Rzeczoznawcy uzasadnili swoje oceny.

Organ prowadzący postępowanie podziela opinie dr. hab. A. [REDAKTED] S. [REDAKTED] i dr. D. [REDAKTED] S. [REDAKTED], że podręcznik „Wolna przedsiębiorczość. Podręcznik do nauki podstaw przedsiębiorczości”, autorzy: Mateusz Machaj i Robert Gwiazdowski, nie spełnia wymagań koniecznych do dopuszczenia go do użytku szkolnego.

Podręcznik nie spełnia warunku przystosowania do poziomu kształcenia, zwłaszcza pod względem stopnia trudności, formy przekazu, właściwego doboru pojęć, nazw, terminów i sposobu ich wyjaśniania, i nie umożliwia

uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycia umiejętności określonych w podstawie programowej. Zdaniem dr. hab. A. S. i dr. D. S. w podręczniku brakuje jasnych definicji i stwierdzeń, a zjawiska i procesy nie są jasno, klarownie i adekwatnie do potrzeb uczniów szkół ponadgimnazjalnych przedstawiane.

Dr hab. A. S. ocenił, że zjawiska i procesy przedstawione zostały w podręczniku bądź w nadmiernie skomplikowany, bądź nadmiernie uproszczony sposób. W zakresie uproszczeń i powierzchownego przedstawienia treści rzeczoznawca uznał za dyskwalifikujące podręcznik m.in. opracowanie następujących zagadnień: *miernik wartości* (str. 40); *cena równowagi* (str. 68); *przyczyny inflacji* (str. 76); *rozdział o bankach* (str. 78-81) – zdaniem dr. hab. A. S. rozdział ten wymagałby w całości napisania na nowo; *rezerwy* (str. 90); *polityka pieniężna i bankowa* (str. 104).

Dr hab. A. S. i dr D. S. ocenili negatywnie przedmiotowy podręcznik w zakresie warunku dotyczącego umożliwienia uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycia umiejętności określonych w podstawie programowej. W ocenie dr hab. A. S. spełnienie przez podręcznik tego kryterium jest możliwe pod warunkiem dużego wkładu nauczyciela, gdyż sposób prezentacji treści podręcznika wymaga uzupełniania interpretacyjnego, w przypadku natomiast gdy uczeń samodzielnie musiałby na podstawie podręcznika zdobyć wiedzę jest to niemożliwe.

Wydawnictwo w piśmie z dnia 26 kwietnia 2017 r. przedstawiło stanowisko odnośnie sporządzonej przez dr. hab. A. S. negatywnej opinii merytoryczno-dydaktycznej przedmiotowego podręcznika.

Zdaniem Wydawnictwa recenzja merytoryczno-dydaktyczna dr. hab. A. S. jest wewnętrznie niespójna, a podniesione w recenzji zarzuty dotyczą kwestii językowych, a nie merytoryczno-dydaktycznych. Wydawnictwo nie zgadza się również z oceną rzeczoznawcy w zakresie niespełniania przez podręcznik warunku dotyczącego umożliwienia uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycia umiejętności określonych w podstawie programowej. Zdaniem Wydawnictwa zastosowanie jako kryterium oceny samodzielnej pracy ucznia z podręcznikiem, a nie kontekstu szkolnej klasy z obecnością nauczyciela, wydaje się bezzasadne i nie powinno stanowić podstawy do negatywnej oceny podręcznika.

Dr hab. A. S. pismem złożonym w dniu 30 maja 2017 r. ustosunkował się szczegółowo do komentarza wydawcy dotyczącego wykonanej przez rzeczoznawcę dodatkowej opinii merytoryczno-dydaktycznej, a pismem złożonym w dniu 6 czerwca 2017 r. wskazał i omówił przykłady nadmiernej komplikacji przedstawianych w podręczniku zjawisk i procesów, takie jak: definicja ekonomii, znaczenie stabilnych reguł prawnych, pieniądz jako miernik wartości, definicja pieniądza.

Organ prowadzący postępowanie nie podziela stanowiska Wydawnictwa wyrażonego w piśmie z dnia 26 kwietnia 2017 r., że głównym zarzutem dr. hab. A. S. nie są kwestie merytoryczno-dydaktyczne, lecz nieodpowiedni język.

Podkreślić należy bowiem, że dr hab. A. S. w opinii merytoryczno-dydaktycznej wskazując, iż podstawowym mankamentem podręcznika jest

jego język, wyjaśnia, że treść podręcznika nie zawiera jasnych prostych i przejrzystych definicji i klasyfikacji, a cały szereg zjawisk i procesów podręcznik opisuje w sposób bądź nadmiernie skomplikowany, bądź nadmiernie uproszczony, a także dokładnie wskazuje przykłady takich dyskwalifikujących podręcznik uproszczeń.

Organ nie ma zatem wątpliwości, że ocena rzeczoznawcy odnosi się do aspektów merytoryczno-dydaktycznych, na co wskazuje zresztą również uzasadnienie zamieszczone w szczegółowej części opinii, odnoszącej się do spełniania przez podręcznik poszczególnych wymagań merytoryczno-dydaktycznych.

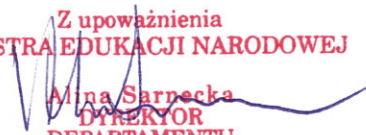
Nie można także podzielić opinii Wydawnictwa odnośnie negatywnej oceny spełniania przez podręcznik warunku dotyczącego umożliwienia uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycia umiejętności określonych w podstawie programowej.

Nie można bowiem postrzegać podręcznika jedynie w kontekście możliwości pracy z nim w klasie szkolnej z obecnością nauczyciela. Według Słownika pedagogicznego autorstwa Cz. Kupisiewicza i M. Kupisiewicz (Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009 r.) podręcznik to jeden z najważniejszych środków dydaktycznych; książka przedstawiająca treść określonego przedmiotu nauczania w sposób poprawny pod względem naukowym, jasny i uporządkowany.

Pierwszymi adresatami dopuszczonych przez Ministra Edukacji Narodowej do użytku szkolnego podręczników są właśnie uczniowie, a podręcznik ma pełnić funkcję motywacyjną, informacyjną oraz ćwiczeniową (w rozumieniu kształtowania pożądanых umiejętności).

Z powyższych względów podręcznik „Wolna przedsiębiorczość. Podręcznik do nauki podstaw przedsiębiorczości”, autorzy: Mateusz Machaj i Robert Gwiazdowski, nie może być dopuszczony do użytku szkolnego.

Na podstawie art. 127 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do Ministra Edukacji Narodowej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniosek należy złożyć w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Alina Sarnecka
DYREKTOR
DEPARTAMENTU
PODRĘCZNIKÓW, PROGRAMÓW I INNOWACJI

Otrzymuje:

Fundacja Instytut Edukacji Ekonomicznej im. Ludwiga von Misesa,
pl. Strzelecki 20, 50-224 Wrocław